

NORGES HØYESTERETT

Den 17. desember 2013 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av justitiarius Schei og dommerne Falkanger og Normann i

HR-2013-02626-U, (sak nr. 2013/2121), sivil sak, anke over kjennelse:

A (advokat Marie Antoinette Kalager Sølverud)

mot

Staten v/Arbeids- og velferdsdirektoratet (Regjeringsadvokaten v/advokat Helge Røstum)

avsagt slik

K J E N N E L S E:

- (1) Saken gjelder oppfriskning ved oversittelse av søksmålsfrist, jf. trygderettsloven § 23 fjerde ledd.
- (2) A fikk innvilget tidsbegrenset uførestønad ved vedtak 6. mars 2008, men fikk avslag på å få ytelsen beregnet etter særreglene for unge uføre. Krav om gjenopptak ble avslått i vedtak 11. januar 2010, som etter klage ble stadfestet av NAV Klageinstans Vest i vedtak 29. oktober 2010. Etter anke avsa Trygderetten kjennelse 28. oktober 2011, med slik slutning:
  - "1. Vedtak truffet av NAV Klageinstans Vest den 29. oktober 2010 stadfestes.
  2. Saksomkostninger tilkjennes ikke."
- (3) A brakte ved stevning 25. februar 2013 saken inn for Gulating lagmannsrett, med påstand om at Trygderettens kjennelse oppheves. Det ble begjært oppfriskning for oversittelse av søksmålsfristen i trygderettsloven § 23 fjerde ledd, jf. tvisteloven §§ 16-12 til 16-14.
- (4) Gulating lagmannsrett avsa kjennelse 17. september 2013 hvor oppfriskningsbegjæringen ikke ble tatt til følge, med slik slutning:

"Saken avvises."
- (5) A har anket til Høyesterett over bevisbedømmelsen og rettsanvendelsen. Det er i korte trekk anført:
- (6) Det foreligger gyldig fravær etter tvisteloven § 16-12 første og annet ledd, da A lider av alvorlig ME som gjorde det uforholdsmessig byrdefullt å overholde fristen. Det vil også være

urimelig å nekte parten videre behandling etter § 16-12 tredje ledd. Saken har vesentlig større betydning for A enn for staten. Det dreier seg ikke om en meget alvorlig forsømmelse slik lagmannsretten har lagt til grunn. A har hatt vanskelig for å sette seg inn i saken på grunn av sin sykdom, og gikk ut fra at hans daværende prosessfullmektig tok de nødvendige skritt i saken. Det er nedlagt slik påstand:

1. Det gis oppfriskning for As oversittelse av søksmålsfristen.
2. Saken hjemvises til Gulating lagmannsrett for overprøving av Trygderettens kjennelse."

- (7) Staten v/Arbeids- og velferdsdirektoratet har inngitt tilsvaer, og har i hovedsak sluttet seg til lagmannsrettens rettsanvendelse og bevisbedømmelse. Det anføres at korrespondanse med NAV viser at A var i stand til å ivareta sine interesser. Det er ikke fremlagt dokumentasjon som viser at tilstanden hans ble forverret etter tidspunktet for Trygderettens kjennelse. Det er nedlagt påstand om at anken forkastes.
- (8) Høyesteretts ankeutvalg bemerker at avgjørelsen er avsagt av lagmannsretten som første instans, og utvalget har full kompetanse, jf. Rt. 2012 side 803 avsnitt 24.
- (9) Søksmålsfristen for anke over Trygderettens kjennelser er seks måneder, jf. trygderettsloven § 23 fjerde ledd. Det kan gis oppfriskning for oversittelsen av fristen etter reglene i tvisteloven §§ 16-12 til 16-14.
- (10) Lagmannsretten la til grunn at fristen løp ut i begynnelsen av mai 2012, og at fristen dermed var oversittet med cirka 10 måneder, og at det ikke forelå gyldig fravær etter tvisteloven § 16-12 første og annet ledd. Det var etter lagmannsrettens oppfatning heller ikke urimelig å nekte videre behandling etter bestemmelsens tredje ledd.
- (11) A anfører prinsipielt at lagmannsretten skulle gitt oppfriskning etter tvisteloven § 16-12 første ledd jf. annet ledd fordi han hadde gyldig fravær.
- (12) Det er ikke tvilsomt at sykdom ligger utenfor partens kontroll etter tvisteloven § 16-12 annet ledd, men sykdommen må ha gjort det urimelig eller uforholdsmessig byrdefullt å foreta prosesshandlingen i tide. I Schei m.fl. 2013 side 560 står det om bestemmelsen:
- "Hindringen må for det andre ha vært så sterkt virkende overfor parten, at det fra et praktisk ståsted ikke kunne forventes at parten likevel overholdt fristen. I NOU B side 921 pekes det på at i praksis blir forholdsmessighetsvurderingen det sentrale, herunder da om det var så vanskelig eller ressurskrevende å overholde fristen at dette ikke med rimelighet kunne kreves. Det må som alminnelig synspunkt stilles strenge krav til partene om å foreta de viktige prosesshandlinger som er sanksjonert ved reglene om fravær."**
- (13) Lagmannsretten har korrekt bygget på dette utgangspunktet. Lagmannsretten la til grunn at A hadde hatt den samme medisinske lidelsen i flere år, men at det ikke var sannsynliggjort en forverring etter at han mottok Trygderettens kjennelse eller etter at søksmålsfristen var ute. Fra kjennelsen hitsettes:
- "Det legges til grunn at tilstanden var alvorlig. På den annen side ivaretok A sine interesser og saker overfor trygdeforvaltningen i den relevante perioden. ... Lagmannsretten legger til grunn at ... [dokumentasjonen] viser at As sykdom ikke gjorde det umulig eller uforholdsmessig byrdefullt å foreta den aktuelle prosesshandlingen – reise søksmål – innen fristen på seks måneder."**
- (14) For Høyesterett har A fremlagt ny legeerklæring datert 6. november 2013. Her fremgår det at

A siden 2005 har vært "alvorlig syk av ME", og at han er "svært hardt rammet". Dette er "bakgrunnen og årsaken til at han ikke maktet å overholde ankefristen i den pågående sak". Det fremgår imidlertid ikke at A har vært dårligere enn ellers i hele perioden fra Trygderettens kjennelse til stevning ble inngitt, eller hvorfor han nå i motsetning til tidligere kan ivareta sine interesser, jf. Rt. 2012 side 803 avsnitt 25- 27. Ankeutvalget slutter seg på denne bakgrunn til lagmannsrettens vurdering om at det ikke er grunnlag for å gi oppfriskning etter tvisteloven § 16-12 første ledd jf. annet ledd.

- (15) A anfører subsidiært at han skulle fått oppfriskning etter den skjønnsmessige bestemmelsen i tvisteloven § 16-12 tredje ledd. Bestemmelsen gir hjemmel for å gi oppfriskning fordi "det ville være urimelig å nekte parten videre behandling av saken på grunn av forsømmelsen". Viktige momenter ved denne avveiningen er "forsømmelsens karakter, partenes interesse i å foreta prosesshandlingen og hensynet til motparten".
- (16) Som lagmannsretten viser til, gjelder det i praksis ingen frist for å begjære oppfriskning før avvisingskjennelse er avsagt, jf. Rt. 2010 side 49 avsnitt 18. Tidspunktet for når oppfriskning ble begjært, har imidlertid betydning for den skjønnsmessige avveiningen, jf. Schei m.fl. 2013 side 560. I vår sak er søksmålsfristen oversittet med 10 måneder. Det dreier seg således om en langvarig fristoversittelse som klart taler mot at oppfriskning gis.
- (17) Det er på den annen side lagt til grunn at A er hardt rammet av ME. Etter ankeutvalgets syn er det nærliggende at sykdommen påvirker hans evne til å ivareta egne interesser med tilstrekkelig styrke selv om sykdommen ikke er tilstrekkelig til å begrunne gyldig fravær. A har riktignok vært i kontakt med NAV i tiden etter Trygderettens kjennelse, men kontakten har etter det opplyste vært lite omfattende. Bakgrunnen var dessuten at NAV tok kontakt med A vedrørende økonomisk stønad. På tidspunktet Trygderettens kjennelse ble kunngjort for ham, fikk han heller ikke den hjelpen han kunne forvente av sin prosessfullmektig.
- (18) Hensynet til motparten vil alltid isolert sett tale mot at oppfriskning tillates, men betydningen vil variere med partskonstellasjon, jf. NOU 2001:32 side 922. Det bør i helhetsvurderingen tillegges vekt at det her er tale om et forvaltningsvedtak av stor velferdsmessig betydning på et område der forvaltningen må være forberedt på at motparten ikke alltid er i stand til å ivareta sine interesser innen utløpet av frister.
- (19) Ankeutvalget er etter en samlet vurdering kommet til at det skal gis oppfriskning for oversittelse av søksmålsfristen.
- (20) Kjennelsen er enstemmig.

S L U T N I N G :

Begjæring om oppfriskning tas til følge.

Aage Thor Falkanger
(sign.)

Tore Schei
(sign.)

Kristin Normann
(sign.)

Riktig utskrift: